

7/225
612-28

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082-610 225
Konu : İstanbul Milletvekili
Dr.M. Sezgin TANRIKULU'nun
Yazılı Soru Önergesi

.../.../2016
14 Ocak 2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 11.12.2015 tarihli ve 43452547-120.07-6854 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Dr. M.Sezgin TANRIKULU'nun Bakanlığımıza yönelttiği, TBMM 7/225 Esas sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Fatma Güldemet SARI
Bakan

EK :
Cevap Yazısı (3 sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN DR.M. SEZGİN TANRIKULU'NUN
TBMM 7/225 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR :

Rize'nin İkizdere ilçesine bağlı Şimşirli köyünde Onur Elektrik Enerjisi Üretim Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi tarafından yapılan Hidroelektrik Santral (HES) inşaatında usulsüz dinamit patlatılması gerekçesiyle oturma eylemi yapan köylü kadınlar kolluk güçleri tarafından darp edilmişlerdir. Şimşirli Regülatörü ve HES Projesi Nihai ÇED raporuna göre şirketin inşaat aşamasında yapılacak patlatma işlemleri sırasında fauna türlerinin Mart- Haziran ayları ve sucul ekosistemde bulunan canlıların üreme dönemleri olan Eylül ve Aralık ayları dışında gerçekleştirilmesi, bu dönem içinde şirketin dinamitle patlatma yapmaması gerekiyor. Diğer taraftan seçim öncesinde yapılması planlanan HES Projesi'nin, EPDK'nın 2012'de verdiği üretim lisansına göre 4,9 MV enerji üretmesi bekleniyor. Fakat eski Çevre ve Şehircilik Bakanı Erdoğan Bayraktar, Kasım 2013'te yaptığı açıklamada bundan böyle 10 MV'ın altındaki HES'lere izin vermeyeceklerini " HES'lerle ufak dereleri mahvediyoruz. Türkiye, yılda 60 milyar dolarlık enerji ithal ediyor. Nükleer santral olmadan bu işin altından kalkamayız" sözleriyle açıklamış, Şimşirli'deki HES inşaatının da durmasını sağlamıştı. Şimşirli'de yapılması planlanan santral, zaten kıt olan köy suyunun tamamen bitirilmesi riskini de barındırıyor.

Bu bağlamda;

- 1- Seçim öncesinde vaat edildiği halde 10 MV'ın altında üretim kapasitesi olan Şimşirli'deki HES projesine neden izin verilmiştir? Seçim öncesindeki vaat neden tutulmamıştır?
- 2- Onur Elektrik Enerjisi Üretim Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin Şimşirli köyünde hukuksuz bir biçimde dinamit patlatması konusunda herhangi bir yaptırıma gidilecek midir?
- 3- İnşaata karşı çıkan köylü kadınları darp eden kolluk güçleri hakkında herhangi bir işlem yapılacak mıdır?
- 4- Şimşirli'deki HES projesinin hem köy suyunu bitireceği hem de bölgedeki ekolojik yaşamı tahrip edeceği ortadayken neden bu konuda herhangi bir tedbir alınmamakta ve söz konusu HES projesi iptal edilmemektedir?
- 5- Söz konusu HES projesinin iptal edilmesi için herhangi bir girişimde bulunacak mısınız?
- 6- Hâlihazırda Türkiye genelinde 10 MV'ın altında üretim kapasitesi bulunan kaç HES projesi bulunmaktadır?
- 7- HES projelerinde ÇED raporları dikkate alınmakta mıdır? Dikkate alınıyorsa, neden Şimşirli'deki projenin devamına müsaade edilmektedir?
- 8- HES projeleri hazırlanırken yöre halkının talepleri neden dikkate alınmamaktadır?

CEVAPLAR :

1- Rize İli, İkizdere İlçesi, Güneyce Beldesi Mevkii, İyidere'nin kolu Küçük Dere üzerinde kurulması planlanan Şimşirli Regülatörü ve HES (3,65 MWm/3,576 MWe kurulu gücünde su depolaması yapılmaksızın klasik nehir tipi santral) projesi ile ilgili olarak Mülga Çevre ve Orman Bakanlığına 04.06.2010 tarihinde ÇED başvurusu yapılmıştır. Mülga 2008 tarihli ÇED Yönetmeliği kapsamında yürütülen ÇED süreci sonrasında proje hakkında 24.08.2011 tarihinde ÇED Olumlu kararı verilmiştir.

HES projelerine ilişkin Su Kullanım Hakkı Anlaşmaları Orman ve Su İşleri Bakanlığı (DSİ Genel Müdürlüğü) ile yapılmakta, elektrik üretim lisansları da Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) tarafından verilmektedir. Bu nedenle sorunuzda belirtilen hususlar Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının görev ve yetkileri kapsamında bulunmaktadır.

Ayrıca, Şimşirli HES projesine ait ÇED Olumlu kararının veriliş tarihinin, soru önergesinde belirtilen seçim dönemiyle herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu güne kadar imzalanmış olan Su Kullanım Hakkı Anlaşmalarının, verilmiş olan üretim lisanslarının ve diğer izinlerin iptal edilmesi hususunda Bakanlığımızın herhangi bir tasarrufu bulunmamakta ve idareler tarafından verilen kararların iptali ancak yargı kararı ile mümkün olabilmektedir.

2,3- Belirtilen hususlara ilişkin adli soruşturmalar devam etmekte olup konuyla ilgili kuruluş olan İçişleri Bakanlığından bilgi alınmasının uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

4- Bilindiği üzere, regülatör ile santral arasında kalan dere yatağında bulunan sucul canlıların projeden en az şekilde etkilenmeleri ve hatta hiç etki altında kalmamaları amacıyla doğal hayatın devamı için gerekli çevresel akış miktarının sürekli olarak dere yatağına bırakılması zorunludur.

Şimşirli Regülatörü ve HES Projesi kapsamında nehirdeki canlı hayatın devam edebilmesi için akımın azaldığı regülatör ile HES yapısının arasında kalan bölüme ilişkin çevresel akış miktarı belirlenirken, Küçük Dere akımları göz önüne alınarak ÇED süreci içerisinde Ekosistem Değerlendirme Raporu hazırlanmıştır. Söz konusu Ekosistem Değerlendirme Raporu'nun mülga Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü uzmanlarınca incelenmesi sonucu, Şimşirli Regülatörü ve HES Projesi için çevresel akış miktarının Ocak, Şubat, Mart aylarında 0,182 m³/s, Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül aylarında 0,320 m³/s, Ekim, Kasım Aralık aylarında ise 0,235 m³/s olmasının uygun olacağı mütalaa edilmiştir.

Diğer taraftan, tesis edilecek su alma yapısının mansabındaki içme, kullanma, endüstriyel ve tarımsal su kullanımları ile diğer su kullanımlarını belirlemek üzere hazırlanmış olan "Su Kullanım Hakları Raporuna" göre;

- Şimşirli Regülatörü ve HES projesinin regülatörü İyidere'nin kolu olan Küçük Dere üzerinde inşa edilecektir. Projenin santrali ise İyidere üzerinde olacak ve sular doğrudan İyidere'ye bırakılacaktır.
- Küçük Dere üzerinde işletmede olan herhangi bir balık çiftliğine rastlanılmamıştır.
- Hâlihazırda proje alanında, Küçük Dere üzerinde tarımsal sulama amaçlı kanal ve arklar bulunmamaktadır.
- Proje alanında balık çiftliği bulunmamaktadır.
- Proje sahasında Küçük Dere üzerinde 5 adet değirmen bulunmaktadır. Bu değirmenler sürekli çalışmamakla birlikte ihtiyaç duyulduklarında faal duruma geçebilmektedirler. Su kaynağı Küçük Dere olan bu değirmenler tek taşlıdır. Tek taşlı değirmenlerin bir tanesinin çalışması için gerekli su miktarı 60 lt/sn (0,60 m³/s) dir.

Söz konusu rapor dışında yörede kayıtlı su tahsisinin belirlenmesi amacıyla yetkili kurumlardan alınan görüşlere de Raporda yer verilmiştir:

Ayrıca, Şimşirli Regülatörü ve HES projesine ait 24.08.2011 tarihli ve 2276 sayılı ÇED Olumlu kararının yürütmesinin durdurulması ve iptali talebiyle Rize İdare Mahkemesinde görülen davada, 04.11.2014 tarihinde dava konusu işlemin iptali yönünde karar verilmiş olup, söz konusu karar uyarınca proje alanında herhangi bir inşaat faaliyeti devam etmemektedir.

5,6- Belirtilen hususlar Bakanlığımızın görev, yetki ve sorumlulukları kapsamında bulunmamaktadır. Bakanlığımız ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince yatırımcı firmaların

çevresel etki değerlendirmesine ilişkin talepleri karşılanmakta ve ÇED Yönetmeliği kapsamında ÇED Olumlu/Olumsuz-ÇED Gerekli Değildir/Gerekli değildir kararları verilmektedir.

7- ÇED Yönetmeliği'nin 18 inci maddesi uyarınca Bakanlığımız; "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı verilen projelerin, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporları veya Proje Tanıtım Dosyasında öngörülen ve proje sahibi tarafından taahhüt edilen hususlarının yerine getirilip getirilmediğini izlemekte ve kontrol etmektedir. Bu görevi yerine getirirken de gerekli görmesi durumunda ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmaktadır. Proje sahibi veya yetkili temsilcisi ise "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararını aldıktan sonra yatırımın başlangıç, inşaat, işletme ve işletme sonrası dönemlerine ilişkin izleme raporlarını Bakanlığa veya Valiliğe iletmekle yükümlü bulunmaktadır.

Bu çerçevede, Şimşirli HES projesinin gerçekleştirileceği alanda gerekli izleme ve kontrolün yapılabilmesi için DSİ Bölge Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü ve İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü temsilcileriyle bir kontrol sistemi oluşturulmuş ve inşaat ile işletme döneminde yapılacak faaliyetlerin izlenerek proje sahibi tarafından verilen taahhütlerin yerine getirilmediğinin tespit edilmesi durumunda idari yaptırımların uygulanması sağlanmıştır. Ayrıca, yukarıda belirtilen mahkeme kararı uyarınca söz konusu projenin inşaatı durdurulmuştur.

8- Bakanlığımıza sunulan ÇED Raporlarının hazırlanması aşamasında, planlanan yatırımın (HES, termik santral vb.) ülke ve bölge ölçeğinde gerekliliğinin yeterince ortaya konulabilmesi, projenin çevresel etkilerinin ve alınacak önlemlerin iyi bir şekilde belirlenebilmesi dışında, yöre halkının görüş ve önerileri alınarak sosyal sorumluluk projelerine de yer verilmesi sağlanmaktadır. ÇED Raporunu hazırlayan ekibin içinde sosyologlar da bulundurulmakta ve yöre halkı ile kendi bölgeleri için planlanan projeler hakkında görüşmeler, anketler yapılması sağlanmaktadır.

ÇED raporları değerlendirilirken, rapor ve eklerinin yeterli ve uygun olup olmadığı; yapılan incelemelerin, hesaplamaların ve değerlendirmelerin yeterli düzeyde veri, bilgi ve belgeye dayandırılıp dayandırılmadığı; projenin çevreye olabilecek etkilerinin kapsamlı bir şekilde incelenip incelenmediği; çevreye olabilecek olumsuz etkilerin giderilmesi için gerekli önlemlerin tespit edilip edilmediğinin yanı sıra halkın katılımı toplantısının usulüne uygun yapıp yapılmadığı, halkın katılımı toplantısında üzerinde durulan konulara yeterince çözüm getirilip getirilmediği de göz önünde bulundurulmaktadır.

